

Valsts ieņēmumu
dienests

Служба державних доходів

30.05.2022

Інформаційний матеріал

Щодо застосування податків при наданні допомоги у зв'язку з подіями в Україні

Служба державних доходів інформує щодо чинного порядку у ситуації застосування податків, якщо підприємство надає допомогу людям в Україні.

Податок на додану вартість

У загальних випадках до пожертв не застосовують податок на додану вартість (надалі - ПДВ).

Це означає, що за придбання пожертвуваних товарів або за придбані матеріали або послуги, необхідні для їхнього виготовлення, ПДВ **не нараховується як авансовий податок**.

Зареєстровані платники ПДВ, що **жертвують товари**, за купівлю яких або за придбані матеріали або послуги, необхідні для їхнього виготовлення, було нараховано авансовий податок, для правильного застосування ПДВ обирають одне з таких рішень:

- коригують авансовий податок, що його було нараховано раніше;
- нараховують ПДВ за пожертвовані товари як за товари для власного споживання, виписуючи собі податкову накладну.

10 березня 2022 року парламент Латвійської Республіки ухвалив Закон про підтримку цивільних мешканців України, у якому, зокрема, запроваджена ставка ПДВ 0% на пожертви на користь цивільних мешканців України.¹

Відповідно до згаданого закону, ПДВ зі ставкою 0% застосовують лише для доставки таких товарів, які зареєстрований платник податку безкоштовно доставляє організації суспільного добра, яка:

- 1) ці товари експортує з території Європейського Союзу як частину зі своїх гуманітарних, благодійних дій, для, для надання загальної підтримки суспільству України;
- 2) доставляє структурі, що визнана країною-учасницею Європейського Союзу, що передає ці товари як гуманітарну допомогу або пожертви для суспільства України.

¹ Стаття 8¹ Закону про підтримку цивільних мешканців України

Таким чином, ставку 0% можна застосовувати лише для доставки таких пожертвуваних товарів, що передаються організації суспільного добра (ОСД) Латвії та що вивозяться з території Латвійської Республіки.

Застосування ставки 0% можна обґрунтувати одним з таких документів:

- договір з ОСД;
- Акт приймання-передачі товарів;
- інший документ, що посвідчує угоду.

Потрібно також виписати податкову накладну отримувачеві - ОСД, застосувавши ставку ПДВ 0%.

Якщо підприємство жертвує товари, до яких застосовується ставка ПДВ 0%, відповідно до статті 8¹ Закону про підтримку цивільних мешканців України, поставка таких товарів вважається угодою, що оподатковується ПДВ, та за їхню купівлю або за виробничі витрати мають право нарахувати авансовий податок.

Важливо:

Це регулювання застосовують з 24 лютого 2022 року², та його застосовують лише у випадках, визначених статтею 8¹ Закону про підтримку цивільних мешканців України.

Таким чином, до інших пожертв ПДВ застосовують відповідно до загального порядку.

Новина:

Якщо підприємець сам здійснює експорт пожертвуваних товарів в Україну, тоді для застосування ставки ПДВ 0% вистачає одного доказу.

У зв'язку зі збройним конфліктом, спричиненим Російською Федерацією в Україні, запроваджені облегшені правила для платників податків щодо доказу факту експорту у разі вантажів гуманітарної допомоги чи пожертв, що відправляються в Україну.

Отже, для полегшення оформлення процедури експорту та обґрунтування застосування ставки ПДВ 0% для доставки пожертвуваних товарів в Україну, Правилами № 17 Кабінету міністрів від 3 січня 2013 року «Порядок застосування норм Закону про податок на додану вартість та окремі вимоги для сплати та адміністрування податку на додану вартість» (надалі - Правила № 17 Кабінету міністрів від 3 січня 2013 року) доповнені пунктом, що передбачає, що у митні органи можна подати лише один з документів, перелічених у пункті 16 цих правил, що підтверджує факт експорту товарів³.

Згадані зміни до Правил № 17 Кабінету міністрів від 3 січня 2013 року є чинні з 22 березня 2022 року.

У зв'язку з **неотриманими боргами дебіторів**, якщо конкретна сума боргу є з ПДВ, можливо здійснювати корекції ПДВ, дотримуючись порядку, встановленого статтею 105 Закону про податок на додану вартість.

Податок на дохід підприємств

² Пункт 2 Перехідних правил Закону про підтримку цивільних мешканців України.

³ Пункт 16¹ Правил Кабінету міністрів № 17 від 3 січня 2013 року.

Про пожертви

Законом про податок на дохід підприємств не встановлено особливий порядок та полегшені умови на пожертви, дарунки або будь-яку допомогу для людей в Україні. Підприємства можуть жертвувати та надавати допомогу, наприклад, людям, що постраждали від воєнних дій в Україні, членові сім'ї працівника або організації напяму, але неможливо застосувати пільгу на податок на дохід підприємства для жертводавця.

Лише у разі, якщо підприємство жертвує організації суспільного добра, зареєстрованій у Латвії, яка забезпечує надання координованої допомоги постраждалим від воєнних дій в Україні, підприємство має право на податкову пільгу жертводавцеві відповідно до умов статті 12 Закону про податок на дохід підприємств.

У разі жертвування підприємства можуть застосовувати пільги для жертводавців відповідно до статті 12 Закону про податок на дохід підприємств, жертвуючи організації суспільного добра, бюджетній установі, державному музею або товариству державного капіталу, що здійснює державні культурні функції, делеговані Міністерством культури.

Пожертви підприємств (за винятком пожертв, визначених статтею 12 Закону про податок на дохід підприємств, до яких застосовується пільга жертводавцям⁴) оцінюються як витрати, що не пов'язані з господарською діяльністю, які включають у податкову базу та нараховують податок на дохід підприємств.⁵

Таким чином, якщо будуть пожертвовані грошові кошти або товари для осіб в Україні (без посередництва організації суспільного добра), у податковій декларації за відповідний місяць сума пожертви зазначається як витрати, що не пов'язані з господарською діяльністю.

Про борги дебіторів, що не повертають у зв'язку з подіями в Україні

Для розрахунків з особами в Україні застосовують загальний порядок податку на дохід підприємств, у якому потрібно списувати борги дебіторів та не встановлено додаткових пільг.

Закон про податок на дохід підприємств передбачає, що платники податку на дохід підприємств у податковій базі включають та оподатковують ризиковані борги дебіторів.⁶ Ризиковані борги дебіторів включають у базу податку на дохід підприємств у встановленому законом порядку:

1) якщо платник у бухгалтерії створив резерви для ризикованих боргів дебіторів, тому цю суму включають в оподатковану базу, якщо борг не повернуто протягом 36 місяців з дня створення резерву, або відносно цього боргу не застосовується звільнення, встановлене статтею 9 Закону про податок на дохід підприємств;

2) списані як збитки сумнівні борги дебіторів, для яких не створено резервів, включають в оподатковану базу у декларації за грудень звітного року, якщо відносно списаних боргів не застосовують звільнення, встановлене статтею 9 Закону про податок на дохід підприємств.⁷

 Умови на застосування звільнення встановлені частиною третьою статті 9 Закону про податок на дохід підприємств.

⁴ Пункти 1 та 2 частини першої статті 12 Закону про податок на доходи підприємств.

⁵ Пункти 3 та 4 частини другої статті 8 Закону про податок на доходи підприємств.

⁶ Підпункт «б» частини другої статті 4 Закону про податок на доходи підприємств.

⁷ Частина перша статті 9 Закону про податок на доходи підприємств.

У ситуації, коли платник податків у якийсь з попередніх періодів таксації сплатив податок на дохід підприємств за списаний сумнівний борг дебіторів, та отримав його назад, або якщо відносно списаного боргу дебіторів були виконані умови частини третьої статті 9 закону, платник податків має право на цю суму боргу дебітору зменшити податкову базу за період таксації або у декларації за грудень звітного року попередньо сплачений податок зазначити як переплату податку.⁸

Особливий порядок жертвування відповідно до Закону про підтримку цивільних мешканців України

Закон від 12 березня 2022 року доповнено новою статтею 11.1, що визначає право юридичних осіб жертвувати фінансові кошти чи майно для загальної підтримки українського суспільства:

- Визначені можливості **для товариств та фондів** дарувати (жертвувати) фінансові кошти або майно для загальної підтримки суспільства України також тоді, коли у статутах така можливість не передбачена.
- Передбачає об'єднати **для товариств та фондів**, основною діяльністю яких не є надання підтримки, адміністративні вимоги відносно надання звітів Службі державних доходів, якщо вони збирають пожертви та подарунки та передають їх для загальної підтримки суспільства України.
- Встановлено спеціальний порядок для здійснення пожертв для загальної підтримки суспільства України для **державної компанії** - акціонерного товариства; для акціонерного товариства, у якому частка учасника окремо або разом перевищує 50 відсотків, а також для акціонерного товариства, у якому акціонерні частки одного або декількох учасників окремо або разом перевищують 50 відсотків.

Для згаданих державних акціонерних товариств:

- 1) встановлено порядок ухвалення рішень, якщо сума окремого дару (пожертви) перевищує або не перевищує 1500 євро,
- 2) все ще існує обов'язок дотримуватися обмежень, встановлених Законом про запобігання розтраті майна та фінансових коштів учасника товариства - як відносно сплати податків, так і виконання зобов'язань до працівників, як і відносно обов'язку укладати договір та у межах можливостей слідкувати за використанням фінансів (пожертви) відповідно до мети пожертви,
- 3) не застосовується додатковий механізм контролю - дозвіл міністра фінансів на пожертви акціонерного товариства для загальної підтримки суспільства України.

Державні акціонерні товариства самостійно ухвалюють рішення - кому жертвувати, але пільги на податок на дохід підприємств до жертводавців можна застосовувати лише у разі, якщо пожертви скеровуються організаціям суспільного добра, бюджетним організаціям тощо.

Пільги жертводавцям застосовують відповідно до [статті 12](#) Закону про податок на доходи підприємств.

⁸ Частина п'ята статті 9 Закону про податок на доходи підприємств.

Податок на дохід населення

Фізичні особи пожертви та дари можуть включити у декларацію річних доходів як обґрунтовані витрати та повернути податок на дохід з населення, якщо:

- гроші, передані у формі пожертви або дару бюджетній установі або товариству, фонду, релігійній організації або її установі, **зареєстрованим в Латвії**, яким надано **статус організації суспільного добра** (наприклад, благодійній організації Ziedot.lv),
- іншій **недержавній організації** у країні-члені Європейського Союзу (**ЄС**) або країні Європейської економічної зони (**ЄЕЗ**), з якою Латвія уклала Конвенцію про уникнення подвійного оподаткування та попередження податкових ухилень, якщо така організація діє у статусі, що дорівнює умовам латвійської організації суспільного добра, відповідно до нормативних актів відповідної країни-учасниці ЄС або ЄЕЗ.

Важливо:

- суми пожертв та дарунків у обґрунтованих витратах не може перевищувати 50% з людини від річного оподаткованого доходу, але не більше 600 євро,
- не можуть бути обґрунтованими витратами такі суми, щодо мети платежу яких включено пряме чи опосередковане посилення на конкретну особу як отримувача пожертвуваних коштів, що є особою, яка пов'язана з жертводавцем або є працівником жертводавця, або членом сім'ї працівника жертводавця.

Неоподатковуваний мінімум та пільги для доходів цивільних мешканців України

Цивільні мешканці України - нерезиденти Латвії - мають право застосовувати неоподатковуваний податком на дохід населення мінімум у розмірі 250 євро на місяць та пільгу за утримання неповнолітньої дитини, що перебуває в Латвії, у розмірі 250 євро на місяць.

Пільгу за утримання неповнолітньої дитини застосують до одного з батьків неповнолітньої дитини або до надзвичайного опікуна.

Неоподатковуваний мінімум та пільгу за утримання неповнолітньої дитини застосовують лише на одному робочому місці.⁹

Про грошову допомогу цивільним мешканцям України

В момент початку трудових правових відносин цивільний мешканець України має право отримати одноразову грошову допомогу за початок трудових відносин у розмірі однієї мінімальної місячної зарплати. Згадана грошова допомога не оподатковується податком на дохід населення та з неї не виплачуються обов'язкові виплати державного соціального страхування.¹⁰

Цивільні мешканці України мають такі самі права на соціальні послуги та соціальну допомогу, які у [Законі про соціальні послуги та соціальну допомогу](#) встановлені для громадян Латвії та негромадян Латвії. Грошову допомогу, яку виплачують держава та муніципалітет, не оподатковують податком на дохід з населення.

⁹ Стаття 8³ Закону про підтримку цивільних мешканців України.

¹⁰ Частина сьомої статті 7 Закону про підтримку цивільних мешканців України.

Податком на дохід з населення не оподатковують грошову допомогу, яку виплачують з бюджету муніципалітету¹¹:

- на утримання несупроводжуваної дитини, що за місяць не може бути меншою ніж 215 євро, за несупроводжувану дитину до семи років та 258 євро за несупроводжувану дитину віком від семи років до 18 років.

- грошова допомога на купівлю одягу та м'якого інвентарю у сумі, що передбачений обов'язковими правилами муніципалітету, що встановлені для дітей, розміщених у прийомні сім'ї¹².

Відшкодування за розміщення цивільних мешканців України

Фізична особа, що у належному їй домі безкоштовно розміщає одного чи декількох цивільних мешканців України, має право отримати від муніципалітету відшкодування за розміщення для компенсації витрат, пов'язаних з додатковими витратами у зв'язку з розміщенням.¹³

Сума відшкодування складає 100 євро на місяць за першу розміщену особу та 50 євро за кожну наступну розміщену особу, але не більше 300 євро за місяць за осіб, розміщених в одному домі, та не довше 90 днів.

Грошову допомогу не включають у річну декларацію про доходи особи, що розміщує, та не оподатковується податком на дохід населення.¹⁴

Про організацію доставки гуманітарної допомоги та митну процедуру

Закликаємо взяти до уваги заклик **волонтерського руху «Легко допомоги» ("Viegli palīdzēt")**: *«Дуже цінуємо бажання та готовність латвійських цивільних мешканців допомагати, однак дуже просимо не організовувати допомогу самим та не везти її на кордон Польщі та України, оскільки, як підтверджують організації та державні установи у Польщі та Україні, у такий спосіб створюються черги та хаос, що уповільнює потрапляння українських біженців до Європейського Союзу».*

На веб-сайті Міністерства внутрішніх справ доступна інформація про координацію допомоги цивільним мешканцям України:

https://www.iem.gov.lv/lv/jaunums/par-atbalsta-ukrainas-iedzivotajiem-koordinatesanu?utm_source=https%3A%2F%2Fportal.lv%2F

Якщо партії гуманітарної допомоги доставляються **з використанням організованої центрами гуманітарної допомоги підтримки, відсутня необхідність застосовувати митну процедуру - експорт**. Однак і в цьому випадку рекомендуємо підготувати деталізований опис товарів, щоб забезпечити звітність для відправника, а також полегшити роботу посередникам, що займаються сортуванням гуманітарної допомоги, у Литві чи Польщі (залежно від обраного маршруту доставки).

Не потрібно оформлювати експортну митну декларацію, якщо гуманітарна допомога буде доставлена в Україну, хоча підприємці мають таку можливість. Однак перш за все закликаємо зв'язуватися з координаторами надання допомоги у Латвії, щоб централізувати надсилання допомоги та полегшити роботу різних установ в Україні, надсилаючи таку допомогу, яка є гостро необхідною.

¹¹ Пункт 7 частини першої статті 9 Закону «Про податок на дохід населення».

¹² Частини перша та третя статті 19 Закону про підтримку цивільних мешканців України.

¹³ Стаття 7¹ Закону про підтримку цивільних мешканців України.

¹⁴ Пункт 16 частини першої статті 9 Закону «Про податок на дохід населення».

Якщо підприємець обере можливість оформити експортну митну декларацію, нагадуємо, що її потрібно закрити у митній установі країни-члену ЄС на кордоні з Україною. Якщо експортну митну декларацію, враховуючи ситуацію, не буде закрито, а вантаж гуманітарної допомоги буде доставлений в Україну, щоб закрити експорт, скориставшись Системою електронного декларування Служби державних доходів, потрібно подати щонайменше мінімум альтернативних доказів - накладну міжнародних вантажних перевезень (CMR) (пункт 4 статті 335 Акту виконання Митного кодексу ЄС) **з відміткою отримувача (Україна)**.

Щодо закриття експортної декларації можна телефонувати посадовим особам Відділу контролю за експортом та транзитом Митного управління Служби державних доходів: Людмила Нуждіна, тел.: 67121071 та Дайнис Лієпа, тел.: 67121069

Актуальні питання щодо продовження терміну сплати податків

Якщо на платника податків **безпосередньо впливають** воєнні дії, що відбуваються в Україні, або економічні та фінансові санкції проти Росії (наприклад, бізнес-партнер не може розрахуватися за товари або припиняється доставка товарів), внаслідок чого платник податків не може вчасно здійснити податкові платежі у визначеному законом порядку, просимо **у разі необхідності вчасно звертатися до Служби державних доходів із заявою про продовження терміну сплати податків** на підставі пункту 4 частини першої статті 24 Закону «Про податки та мита» (якщо затримка строку виникла внаслідок **непереборної сили**).

Можливість подати заяву про продовження терміну сплати відповідно до обставин непереборної сили буде збережено доки триває воєнна агресія Росії проти України.

Платники податків, на господарську діяльність яких **безпосередньо не впливає** воєнне вторгнення Росії в Україну, у разі необхідності можуть звертатися до Служби державних доходів, щоби подати заявку на продовження терміну сплати податків відповідно до пункту 1 частини першої статті 24 Закону «Про податки та мита».

Інформація на веб-сайті Служби державних доходів [Продовження терміну та податкові борги](#).

Закликаємо завчасно подавати мотивовані заяви, **не пізніше, ніж 15 днів** після настання терміну платежу.

Інформація підготовлена
Управлінням зі стимулювання сплати податків
Митного управління
Податкового управління
Служби державних доходів